

TISKOVÁ ZPRÁVA

Obnova synagogy v Polici získala prestižní ocenění

Telč, 10. listopadu 2021

V osmém ročníku Ceny Národního památkového ústavu Patrimonium pro futuro zvítězil nominant z Kraje Vysočina. V kategorii *I. Obnova památky, restaurování* převzala vítěznou cenu Federace židovských obcí v ČR za celkovou obnovu unikátní venkovské synagogy v Polici u Jemnice (okres Třebíč). Slavnostní galavečer s vyhlášením cen proběhl v úterý 9. listopadu 2021 v budově Nové scény Národního divadla Praze.

„To, že vítězství v soutěži putuje letos na Vysočinu, nás velmi těší. Federaci židovských obcí v ČR (FŽO v ČR) se za památkového dohledu Národního památkového ústavu v Telči podařilo unikátní venkovskou synagogu v Polici příkladně obnovit v původním výrazu. Věřím, že se jistě stane cílem návštěvníků z domova i z ciziny“, shrnuje Pavel Macků, ředitel telčského pracoviště NPÚ.

Při obnově v letech 2012–2020 byla synagoga zbavena novodobých stavebních zásahů. Kromě záchrany samotné stavební substance stavby, která byla ohrožována zejména zvýšenou vlhkostí, byla v interiéru restaurována a z velké části rekonstruována výzdoba nástěnnými malbami a štukovým dekorem. Nález zbytků základu centrálního řečiště ve vrstvě historické podlahy umožnil její rekonstrukci, která je analogicky odvozena od podobných, jinde řídko zachovaných prvků. Podobně podle nálezů kamenných patek sloupů při západní stěně interiéru bylo možno rekonstruovat ženskou galerii v hodnověrné podobě blížíící se původní.

„Synagoga je součástí celého urbanistického komplexu Židovské ulice, vystavěné v letech 1723-28, který se v Polici dochoval v téměř kompletním stavu. Zejména pro jedinečnost přesahuje její památková hodnota rámec střední Evropy.“, dodává Petr Severa z telčského pracoviště NPÚ, který nad příkladnou obnovou vykonával památkový dohled.

FŽO v ČR je majitelem synagogy a investorem celé akce obnovy a po jejím dokončení též provozovatelem památky. Je také majitelem desítek synagog a stovek židovských hřbitovů v celé republice, o něž se v rámci svých skromných prostředků průběžně stará po stránce obnovy, údržby a provozu. Na obnovu synagogy přispělo Ministerstvo kultury ČR, Kraj Vysočina, Nadační fond obětem holokaustu, Nadační fond Zecher a akci podporovala také obec Police.

Synagoga v Polici u Jemnice na Třebíčsku se nachází uprostřed bývalé židovské čtvrti. Jde o přízemní halovou stavbu téměř čtvercového půdorysu s trojúhelným zakřiveným štítem, která byla vybudována roku 1759 ve stylu venkovského baroka. V interiéru se dochovaly cenné relikt synagogální architektury.

Nejstarší písemný doklad o židovském osidlování pochází z roku 1671. Dobu největšího rozkvětu zažívala židovská komunita v 18. století. V té době žilo v Polici 40 – 50 rodin. Po vydání translokačního reskriptu se Židé museli roku 1728 odstěhovat z domů na návsi do nově založené Židovské ulice jižně pod zámek, kde pro ně nechal hrabě Adam Berchtold vystavět asi 25 domů. Původní synagoga na návsi tedy přešla do rukou křesťanského majitele a vznikla potřeba postavit synagogu novou. Ta byla v Polici vystavěna v druhé polovině 18. století nákladem Izáka Landesmanna, na místě bývalé (patrně dřevěné) synagogy, která v roce 1758 shořela. Po roce 1848 židovských obyvatel rychle ubývalo. V 90. letech byla židovská obec připojena k obci v Jemnici, v roce 1913 se z Police odstěhoval poslední Žid. Svému účelu tedy sloužila do počátku 20. století, kdy obec budovu prodala majiteli panství Alfredu Vraždovi, hraběti z Kunevaldu. Ten ji roku 1919 daroval místní Jednotě sokolské. Na počátku 21. století zařadil Nadační fond Zecher, založený při Federaci židovských obcí v ČR (FŽO v ČR) pro záchranu židovských památek, synagogu na seznam bezprostředně ohrožených staveb. Budova, tehdy v majetku Sokola Moravské Budějovice, stála už řadu let opuštěná. FŽO v ČR ji v roce 2003 získala a postupně zajistila všechny potřebné doklady pro obnovu - archeologický, restaurátorský a stavebně-historický průzkum, dále studii obnovy a využití, prováděcí projekt, závazné stanovisko PP, stavební povolení, výběrové řízení na dodavatele a začala shánět potřebné finance. Samotná stavební obnova započala v roce 2012 s vybraným dodavatelem - firmou Stavební huť Slavonice. Investor pravidelně organizoval kontrolní dny se zástupci památkové péče, při nichž byl precizován postup obnovných prací a zpřesňován konzultacemi a diskusemi.

Cenu Národního památkového ústavu Patrimonium pro futuro s podtitulem Společenské ocenění příkladů dobré praxe vyhláší a uděluje NPÚ od roku 2014 ve snaze zhodnotit a vyzdvihnout, co se v oblasti památkové péče podařilo, a ocenit ty, kteří se o úspěšné dílo přičinili. Za každý kraj mohou odborníci z NPÚ, garantující památkovou péči v jednotlivých regionech, vybrat zástupce, kteří se budou ucházet o ocenění v některé ze základních kategorií: obnova památky; restaurování; památková konverze; objev, nález roku; prezentace a popularizace; záchrana památky; příkladná správa a prezentace památkových objektů. Zatímco nominace na Cenu NPÚ Patrimonium pro futuro hodnotí odborníci a vybírají vítěze v jednotlivých kategoriích, široká veřejnost může zvolit svého favorita v online hlasování Památky děkují.

Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Telči je jedním ze čtrnácti krajských pracovišť NPÚ. Jeho úkolem je naplňovat v Kraji Vysočina poslání odborné instituce památkové péče dané zákonem o státní památkové péči, např. zpracovávat odborné podklady pro rozhodnutí výkonných orgánů, poskytovat konzultace a odbornou pomoc vlastníkům kulturních památek při jejich obnovách a sledovat stav památkového fondu na území kraje.

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

ÚZEMNÍ ODBORNÉ
PRACOVIŠTĚ
V TELČI

Pracoviště v Telči také zpracovává návrhy na prohlášení věcí či objektů za kulturní památky a podílí se následně na jejich evidenci. Spravuje dokumentační sbírky plánů, fotografií a dalších odborných podkladů ke kulturním památkám, vede veřejně přístupnou knihovnu, organizuje cyklus přednášek Rodinné stříbro – Památky kolem nás a provádí archeologické průzkumy. Další informace najdete na www.npu.cz/uop-telc.

Kontakt:

Mgr. Petr Severa, specialista pro restaurování, NPÚ ÚOP v Telči, 724 663 726, e-mail: severa.petr@npu.cz

Ilona Ampapová, prezentace a práce s veřejností, NPÚ ÚOP v Telči, 724 663 511, e-mail: ampapova.ilona@npu.cz